

BİRLEŞMİŞ MİLLETLER GENEL KURULU'NUN 9 ARALIK 1975'DEKİ TOPLANTISINDA KABUL EDİLEN 3447 SAYILI BEYANNAME

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu

Üye ülkelerin vaatlerine uyararak, Birleşmiş Milletler Beyannamesi hükümleri altında gerekli işbirliği tedbirlerini almak için ve sakat kişilerin hayat standartlarını yükseltmek amacıyla;

İnsan hak ve özgürlüklerinde, Evrensel Beyanname ilan edilen barış esasları çerçevesinde kişinin insan haysiyetine ve sosyal adalete inancını tekrar ederek;

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde, İnsan Hakları Uluslar arası Andlaşmasında, Çocuk Hakları Beyannamesinde, Akıl Hakları bildirisinde olduğu gibi Uluslar arası Çalışma Teşkilatı ((ILO), Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Teşkilatı (UNESCO), Dünya Sağlık Teşkilatı (WHO), Birleşmiş Milletler Çocuk Fonu (UNICEF) ve diğer organizasyonların yönetmeliklerinde, tavsiye ve tekliflerinde belirtilen prensipleri hatırlayarak;

Keza Ekonomik ve Sosyal Konseyin 6 Mayıs 1975'teki "Sakatlığın önlenmesi ve Sakatların Rehabilitasyonu" ile ilgili kararını hatırlayarak;

Sosyal Kalkınma ve Gelişme Beyannamesinde belirtilen, fiziksel ve zihinsel bozuklukları olan kişilerin bakım ve rehabilitasyonunu güvence altına alan ve hakların korunması lüzum belirtilen hususlara önemle işaret ederek;

Fiziksel ve zihinsel sakatlıkların önlenmesi, sakat kişilerin çeşitli faaliyet alanlarındaki yeteneklerini geliştirmelerine yardım edilmesi ve normal hayattaki beraberliklerinin geliştirilmesi gereğini daima hatırd tutarak;

Ve belirli ülkelerin kalkınma çabaları içinde bu konuda çok sınırlı çalışmalarla katkıda bulunabileceklerini bilerek;

Sakat kişilerin hakları beyannamesini ilan etmekte ve aşağıda belirtilen bu hakların korunması için hem ulusal hem de uluslar arası tedbirlerin alınmasını istemektedir.

1- "Sakat Kişi" normal bir ferdi, kişisel veya sosyal yaşayışında kendi kendine yapması gereken işleri bedensel veya zihinsel kabiliyetlerinde, kalıtımsal veya sonradan meydana gelen herhangi bir noksanlık sonucu yapamayan kişidir.

2- Sakat kişiler bu beyannamede belirtilen haklardan tam olarak yararlanacaklardır. Bu haklar, sakat kişinin veya ailesinin sahip olduğu ırk, renk, cinsiyet, lisan, din, siyasal ve diğer fikirler, milliyet veya sosyal orijin, servet ve doğum gibi konularda hiçbir ayrıcalık gözetilmeden dünyadaki bütün sakat kişilere tanınmıştır.

3- Sakat kişinin insan haysiyetine saygı gösterilmesi onun en doğal hakkıdır. Fakat kişilerin, sakatlık veya noksanlıklarının sebebi ne olursa olsun sahip oldukları düzgün yaşama şartlarına mümkün olduğu kadar normal ölçüde ve çok sahip olmak haklarıdır.

4- Sakat kişiler de, diğer insanların sahip oldukları medeni ve siyasi haklara sahiptirler. Akıl Hastalarının Hakları Beyannamesinin 7. maddesinde bu hakların sınırlandırılması ya da kaldırılması ile ilgili hükümler belirtilmiştir.

5- Sakat kişilerin mümkün olduğu kadar kendilerine güvenmelerini sağlayacak tedbirler alınmalıdır.

6- Sakat kişiler tıbbi, psikolojik ve fonksiyonel tedavi haklarına sahiptirler. Protez ve ortopedik uygulamalar, tıbbi ve sosyal rehabilitasyon çalışmaları, eğitim, mesleki eğitim, staj ve rehabilitasyon, yardım, istişare, plasman hizmetleri, sakat kişinin kabiliyet ve maharetlerini en yüksek düzeye çıkaracak ve onların sosyal beraberliğini hızlandıracak diğer bütün faaliyetler bu maddenin kapsamına girmektedir.

7- Sakat kişiler ekonomik ve sosyal güvenlik, düzgün hayat standardı haklarına sahiptirler.

8- Sakat kişilerin özel ihtiyaçları, ekonomik ve sosyal planlamanın her safhasında nazarı dikkate alınmalıdır.

9- Sakat kişiler aileleriyle veya yakınlarıyla birlikte yaşama ve her türlü sosyal, yaratıcı ve eğlendirici faaliyete katılma haklarına sahiptirler. Hiçbir sakat kişi ikamet ettiği çevre nedeniyle, durumu veya gelişmesi için gerekli isteklerinde ayrıcalığa tabi tutulamaz. Eğer bir sakatın muhakkak özel bir müessesede veya çevrede kalması gerekiyorsa o zaman bu çevrenin, kendi normal yaşlılarının kaldığı ve yaşadığı çevreye mümkün olduğu kadar yakın olması gereklidir.

10- Sakat kişiler her türlü istismara, ayrılma, kötüye kullanılabilir ve haysiyet kırıcı yasa ve muamelelere karşı korunmalıdır.

11- Sakat kişiler, şahıslarının ve mallarının korunması elzem olduğu hallerde, yeterli yasal yardımı sağlamaya muktedir olabilmelidirler. Eğer adli durum kendi gelişirse o zaman bu kişinin beden veya zeka durumu tümüyle dikkate alınmalıdır.

12- Sakat kişiler, haklarıyla ilgili her hususta kendilerine ait kuruluşlarla her zaman istişarede bulunabilmelidirler.

13- Bu beyannamede yazılı olan haklar, mümkün olan her türlü uygun vasıta ile sakat kişilere ve ailelerine tam olarak duyurulmalıdır.